

Klima- og miljødepartementet

Hvalstad, 13.01.2026

Innspill til arbeidet med statsbudsjett for 2027 for KLD

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til arbeidet med forslag til statsbudsjett for Klima- og miljødepartementet (KLD) for 2027, og vil komme med noen innspill som vi anmoder om at departementet tar med seg videre i prosessen.

Innledende merknader

NJFF vil fortsatt anmode om at departementet prioriterer å utarbeide et forslag til statsbudsjett som gir muligheter for allmennheten til å kunne følge pengestrømmene, se hvilke prioriteringer som regjeringen gjør og finne fram til om det, som for mange er viktige satsinger, faktisk videreføres eller ikke.

Kunnskapsbasert forvaltning – grunnlag for langsiktig adaptiv naturovervåkning i møte med klimaendringer

Kravet til en kunnskapsbasert forvaltning blir stadig viktigere for å kunne møte utfordringene vi står overfor når det gjelder klimaendringer og tap av natur. Forslaget til ny strategi for forvaltning av hjortevilt følger opp dette, og slår fast at det er nødvendig å forvalte hjorteviltet og hjorteviltets leveområder slik at vi får mest mulig robuste bestander for å kunne tilpasse seg endringene som kommer som følge av klimautfordringer og press på leveområdene.

For å kunne gjennomføre nødvendige tiltak for å nå denne målsettingen, og for å forvalte naturmangfoldet i et langsiktig perspektiv, må det satses på overvåkning, forskning og løpende kunnskapsoppbygging.

Arbeidet med å følge opp kvalitetsnormen for både villrein og villaks har synliggjort behovet for løpende kunnskapsoppdateringer. Tiltaksplanene for villrein omfatter bruk av dels svært inngripende tiltak. For å kunne tilpasse tiltakene løpende slik at de faktisk bidrar til å bedre tilstanden for villreinen og for å unngå å bruke inngripende tiltak i et større omfang enn nødvendig, stilles det store krav til kunnskapsgrunnlaget og til en løpende oppdatering av dette. Det er viktig med effektive tiltak som treffer godt og en adaptiv forvaltning som kan tilpasse tiltakene best mulig ut fra tilgjengelig kunnskap til enhver tid. Villreinen er, som andre

høyfjellsarter, utsatt for klimaendringer, noe som ytterligere forsterker behovet for løpende overvåkning og oppdateringer av kunnskapsgrunnlaget.

Det må skapes rom for innhenting av kunnskap som sikrer en hensiktsmessig og proaktiv tilnærming til forvaltningen av vilt og fisk. Satsingen COAT (Klimaøkologisk Observasjonssystem for Arktisk Tundra) som er en langsiktig adaptiv naturovervåkning som møter klimaendringen, er et eksempel på en satsing på å framskaffe et kunnskapsgrunnlag som i dag omfatter Finnmark og Svalbard. På COATs nettsider heter det blant annet «COAT skal gi sikker dokumentasjon og tidlig varsling om effekter av klimaendringene på biomangfold, naturressurser og økosystemprosesser i norsk Arktis, som grunnlag for forvaltningstiltak og tilpasninger.»

NJFF mener det bør være et mål å etablere tilsvarende satsinger som dekker også de andre økosystemene i Norge for å kunne sikre et best mulig grunnlag for en adaptiv og økosystembasert naturforvaltning. Dagens arealforvaltning og naturforvaltning baserer seg på dagens kunnskapsgrunnlag, men er ikke rigget for å ta høyde for raske endringer og effekter av klimaendringene.

Kostnadene ved etablering av COAT var 150 millioner kroner, mens de løpende driftskostnadene ligger på 20 millioner kroner. Selv om det vil koste å utvide dette til å omfatte hele landet, vil ikke kostnaden være høy i forhold til gevinstene ved å løpende kunne tilpasse forvaltningen til klimaendringene.

NJFF anmoder derfor om at regjeringen fører en ambisiøs og offensiv politikk på dette området og at det legges opp til en prosess for å etablere COAT-satsinger i form av langsiktige naturovervåkninger også for resten av landet slik at dette kan starte opp i 2027.

Forvaltning av de ville laksefiskene

Det er ingen endringer i situasjonen for de ville laksefiskene. For å sikre nødvendig bedring i denne situasjonen, er det helt avgjørende at målet som er nedfelt gjennom havbruksmeldingen og det brede politiske forliket om meldingen følges opp. Blant annet at dødelighet på vill laksefisk fra lakselus alene skal ligge under 10 %, og at en ordning som sikrer at oppdrettsnæringen legger dette til grunn må være på plass senest innen 3 år. Det vil derfor fortsatt være behov for betydelig innsats også fra miljøforvaltningen, noe som må gjenspeiles også i budsjettet. Nedenfor vil vi nevne flere områder som NJFF mener at må prioriteres også i 2027.

Generell oppfølging

De naturlig forekommende ville anadrom laksefiskene (laks, sjørret og sjørøye) er utsatt for en rekke trusler. Akutt dødelighet pga lakselus fra oppdrettsnæringen og genetisk påvirkning fra rømt oppdrettslaks er av vitenskapelig råd for lakseforvaltningen vurdert som de største enkeltstående truslene. Effekten av disse er godt kjent og det er sterk konsensus i fagmiljøene mht disse. I tillegg anses effekter av klimaendringer allerede i dag som en av de største eksistensielle truslene. Kunnskap om denne siste trusselen er mangelfull, og det er behov for kunnskap om den og sumeffekten av ulike trusler ovenfor de anadrome laksefiskene.

En utfordring for svært mange bestander av laks (og sjøørret) er at bestandene på grunn av enkeltfaktorer, særlig lakselus og genetisk påvirkning, og sumeffekter er sterkt reduserte. Dette har skapt behov for å legge mange bestander inn i genbank med tanke på å reetablere bestander når trusselnivået er redusert tilstrekkelig. Dette behovet er dessverre fortsatt betydelig. Det er derfor avgjørende å fortsatt avsette tilstrekkelig med ressurser både til å opprettholde dagens nivå, men presumtivt også å øke ressursene med hensyn til å legge flere truede bestander inn i genbank.

Fisketrapper er et tiltak som er avgjørende for å motvirke tap av leveområde som følge av menneskeskapte vandringshindre. Mange fisketrapper har behov for å restaureres og oppgraderes til å bli mer moderne og effektive med tanke på å få fisk opp til leveområder ovenfor hindrene. Dette vil gi et stort bidrag i form av økt produksjon av smolt, særlig laksesmolt. En satsing på fisketrapper vil derfor være et godt bidrag til å sikre mer robuste bestander som er mer motstandsdyktige ovenfor de truslene de er utsatt for. Handlingsplanen for fisketrapper bør legges til grunn, og det bør avsettes 20 millioner kroner i en periode på 10 år for å realisere handlingsplanen.

Det er videre avgjørende at en opprettholder en god overvåking og et sterkt kunnskapsmiljø knyttet til å få frem forvaltningsrelevant kunnskap for en god adaptiv forvaltning av disse sårbare artene. Redusert fiske i en rekke vassdrag og stenging av flere vassdrag, innebærer at det ikke lenger kan hentes inn tilstrekkelig data gjennom fangstrapporteringer for å danne et nødvendig bilde av status. Det er derfor avgjørende at det etableres overvåkningssystemer i flere laksevassdrag for å kunne følge utviklingen. I Surna har det vært gjennomført lovende forsøk med overvåking med bruk av sonar. Det er ønskelig å utvide dette til flere vassdrag, samt til å følge opp Tana spesielt. Det er behov for 10 millioner kroner i 2027.

NJFF anmoder om at det setts av 70 millioner kroner til generell oppfølging av anadrome laksefisk, herunder 20 millioner kroner til fisketrapper og 10 millioner kroner til sonarovervåking.

Bekjempelse av pukkellaks

I 2027 må det forventes en ny invasjon av pukkellaks, og det er avgjørende at det settes av tilstrekkelige ressurser til bekjempelsesarbeidet, herunder drift av fellene, innkjøp av nye feller, nødvendig vedlikehold og oppgraderinger av eksisterende feller i forbindelse med sesongen 2027.

Erfaringene med fiskefellen i Tana i 2025 var gode. Det er viktig å fortsette innsatsen i Tana. Videre er det planer om å starte opp med bekjempelsesarbeid og felle i Alta.

Et vellykket bekjempelsesarbeid er avhengig av god og løpende innsats for kunnskapsoppbygging, og det må settes av øremerkede ressurser til slik innsats i 2027.

Videreføring av innsatsen i vassdragene som i dag inngår i bekjempelsesarbeidet, kunnskapsoppbygging, oppstart i Alta og videreføring i Tana, vil fordre at det settes av økte ressurser til bekjempelsesarbeidet.

NJFF anmoder om at det settes av 100 millioner kroner til bekjempelse av pukkellaks inkludert midler til kunnskapsoppbygging.

Kalking av forsuringsrammede vassdrag

NJFF forutsetter at det er kommet på plass en ny handlingsplan for kalking som kan legges til grunn for å videreføre kalkingsvirksomheten. De senere årene har bevilgningene til kalking ligget på et minimumsnivå. Dette har knapt muliggjort en videreføring av allerede igangsatte prosjekter, og det har ikke vært ressurser verken til nødvendig FOU-virksomhet eller igangsettelse av nye prosjekter.

NJFF anmoder om at det settes av minimum 90 millioner kroner til kalking.

Bekjempelse av gyro

NJFF støttet opp om en prioritering av gyrobekjempelse i Drammensregionen i forbindelse med budsjettforslaget for 2026. Det er viktig at det settes av tilstrekkelige ressurser også i 2027 til dette arbeidet. En friskmelding av Driva og en vellykket behandling i Drammensregionen vil innebære at man har lyktes med bekjempelsesstrategien. Dette vil være en seier som er av stor betydning for villaksen.

NJFF anmoder om at det settes av 56 millioner kroner til å ferdigstille gyrobebehandlingen i Drammensregionen.

Red skin disease

Det har vært liten vilje til å prioritere nødvendig styrking av kunnskapsgrunnlaget når det gjelder Red skin disease (RSD). NJFF vil understreke viktigheten av å følge opp de gjentatte utbruddene av RSD i Enningdalselva med å sette av midler til å framskaffe kunnskap om sykdommen, hvorfor det kommer gjentatte utbrudd og derigjennom finne fram til effektive tiltak for å bekjempe RSD.

NJFF anmoder om at det settes av 10 millioner kroner til å styrke kunnskapsgrunnlaget om RSD og gjennomføring av aktuelle tiltak.

Sjørørret

Situasjonen for sjørørreten langs deler av kysten er dramatisk, og det er lakselus som utgjør en betydelig trussel for en rekke sjørørretbestander. NJFF vil understreke at vi har et ansvar for å overvåke situasjonen og sette inn nødvendige tiltak for å bedre situasjonen for sjørørreten inntil det er kontroll på lakselusutfordringene.

NJFF anmoder om at det settes av 5 millioner kroner til sjørørrettiltak.

Villrein – oppfølging av tiltaksplaner mm

I 2025 ble tiltaksplanene for Rondane, Snøhetta og Knutshø villreinområder vedtatt, mens det ligger an til at tiltaksplanene for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei samt Hardangervidda blir vedtatt i 2026. Tiltaksplanene er omfattende og forutsetter oppfølging fra kommuner og en rekke andre aktører for å kunne realisere tiltakene og oppnå forbedre tilstand for villreinen i de aktuelle villreinområdene.

Skal man lykkes med målsettingen om å forbedre tilstanden for villreinen, må det settes av midler på statsbudsjettet. Det er viktig å følge opp dette også i 2027.

NJFF anmoder om at det settes av 60 millioner kroner til oppfølging av tiltak i tiltaksplanene for villrein.

Forvaltning av innlandsfiskeressurser

NJFF har gjennom flere år påpekt behovet for at det settes av midler til å forvalte innlandsfiskeressursene. Dette har vært et nedprioritert område gjennom flere tiår, med unntak av at det er gjort forsøk på å framskaffe oppdatert kunnskapsgrunnlag og utarbeidet en handlingsplan for storørretstammer. Dette er imidlertid, i mangel på midler til å gjennomføre tiltak og sikre en langsiktig forvaltning av disse viktige fiskeressursene, ikke tatt videre.

NJFF anmoder om at det settes av 20 millioner kroner til å iverksette tiltak overfor viktige storørretbestander, samt til innsats for å framskaffe et oppdatert kunnskapsgrunnlag for innlandsfiskeressursene.

Vannmiljøtiltak

Restaurering av vassdragsnatur.

Det er et stort behov for å restaurere vassdragsnatur. Vi har ventet lenge på framleggelsen av handlingsplanen for vassdragsrestaurering, en plan som må på plass slik at man kan få startet på dette viktige arbeidet. Vassdragsrestaurering må også prioriteres som et satsingsområde i forbindelse med vilkårsrevisjonene. Dette må omfatte både viktige laksevassdrag og innlandsvassdrag.

Artsdatabanken la 26. november fram rødliste for naturtyper. En betydelig andel av de limniske naturtypene er rødlistet, spesielt når det gjelder innsjøbunn og elvebunn. Vannkraftutbygging og flomsikring er sammen med nedbygging nær strandsonen blant de viktigste påvirkningsfaktorene. Rødlisten bekrefter behovet for å øke fokus på tiltak for å oppnå miljøforbedringer i vassdrag med vannkraftutbygging. Restaureringstiltak må prioriteres også utover det som kommer som aktuelle tiltak gjennom vilkårsrevisjonene.

NJFF forventer at det settes av midler slik at vassdragsrestaurering kan bli et satsingsområde i 2027, og at 100 millioner kroner øremerkes til restaureringstiltak.

Oslofjorden

Arbeidet med å bedre tilstanden i Oslofjorden må videreføres. NJFF forventer at en revidert tiltaksplan følges opp med nødvendige midler slik at innsatsen for å forbedre vannkvalitet i fjorden kan styrkes.

Innføringen av ordningen med nullfiskeområder må følges opp med informasjonstiltak også i 2027. Selv om ordningen trådte i kraft i 2025, vil det løpende være behov for å følge opp med aktive informasjonstiltak og kommunikasjon mht å få forståelse for hvorfor en har innført tiltak. Innholdet i nullfiskeområdene som ble vedtatt sommeren 2025 var strengere enn det faglige grunnlaget tilsa, men begrunnet med at oppsynet skulle være enklere ved et totalforbud. Denne tilnærmingen er åpenbart vanskelig å kommunisere, og det er heller ikke en god forvaltningstilnærming. For legitimiteten til miljøforvaltningen er det viktig at det signaliseres at de innførte tiltakene vil følges opp med gode faglige evalueringer med tanke på å forbedre forvaltningen og eventuelt justere reguleringer hensiktsmessig i tråd med det faglige grunnlaget.

NJFF anmoder om at det settes at 2 millioner kroner til evaluering av fiskereguleringene i Oslofjorden, samt at KLD, i samråd med NFD bevilger, tilstrekkelig midler til relevant kommunikasjons- og informasjonsvirksomhet.

Vannkoordinatorer/vannforvaltning

Videre forutsetter NJFF at arbeidet med vannforvaltning videreføres og styrkes. Oppfølging av EUs vanndirektiv og vannforskriften er viktig, men også komplisert å sette seg inn i og få et eierforhold til både blant mange politikere og mange innenfor frivillig sektor. Det er derfor viktig å fortsatt legge til rette for og satse på medvirkning og god forankring for dette arbeidet.

NJFF vil understreke viktigheten av å videreføre satsingen og støtte til en felles vannkoordinator for miljø- og friluftslivsorganisasjonene også i 2027. Det må settes av 1,7 millioner kroner til dette arbeidet.

Store rovdyr

Det er fortsatt betydelige konflikter knyttet til forvaltning av de store rovdyrene. NJFF vil understreke at innsatsen i forhold til konfliktdempende og forbyggende tiltak må opprettholdes og videreføres. Å kutte i denne satsingen vil kunne medføre økt konfliktnivå og økte kostnaden i form av økte rovviltskader på husdyr og tamrein. Dette vil være en svært uheldig utvikling som det er viktig å unngå.

NJFF anmoder om at bevilgning til konfliktdempende og forebyggende rovvilttiltak minimum kommer tilbake til 2025-nivå for 2027.

Strandsonen – sikre allmennhetens tilgang

NJFF vil understreke viktigheten av å opprettholde ordningen med juridisk bistand til kommunene for å sikre allmennhetens tilgang til strandsonen.

Tilgang til strandsonen er ikke en utfordring kun i Oslofjord-området, men er også en aktuell problemstilling langs andre deler av kysten og også langs flere større innsjøer/innlandsvassdrag.

NJFF anmoder om at det settes av 5 millioner kroner til ordningen med juridisk bistand til kommuner for å sikre allmennhetens adgang til strandsonen.

Friluftsliv

NJFF viser til innspill fra Norsk Friluftsliv når det gjelder satsing innenfor friluftslivssektoren.

Vennlig hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Øyvind Fjeldseth
fagsjef